POLGÁR A DEMOKRÁCIÁBAN

SZKA_210_07

KIRÁLY VAGYOK!

MÁTYÁS A NÉPI EMLÉKEZETBEN ÉS A FORRÁSOKBAN

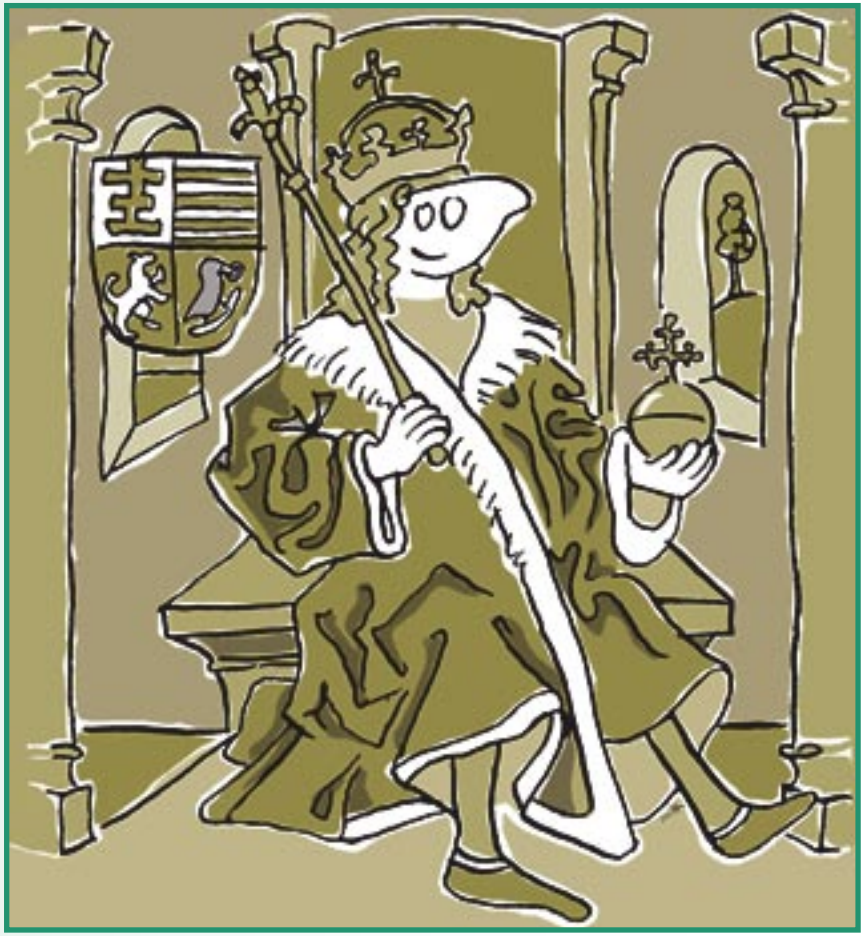

A modul szerzője:
Erdei Erika

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

10. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Mátyás, a király					
A	A tanár megkérdezi a diákokat, hogy mi minden jut eszükbe Mátyás király nevének hallatán. A felvetődő gondolatokat jelzésszerűen mind felírják a táblára. 10 perc	Meglévő ismerete és asszociációs előhívása Szóbeli kommunikáció	Frontális munka – ötletbörze		Tábla, kréta
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a A mesék királya					
A	A tanár miden diáknak ad egy-egy Mátyás-mesét, amit ők egyénileg elolvasnak. Az azonos szöveget kapó 3-4 diák ezután csoportot alkot, és megbeszéli, hogy milyen kép rajzolódott ki előttük a királyról az elolvasott mese alapján. Az összegyűjtött személyiségjellemzőket leírják egy lapra. A szóvivők röviden ismertetik saját meséjüket, és elmondják az általuk azonosított vonásokat. A tanár minden újonnan megjelenő jelzőt rögzít a „Mesék Mátyás királya” címmel ellátott csomagolópapíron. 15 perc	Meglévő ismeretek új kontextusba helyezése Szövegértés Szövegelemzés Általánosítás	Egyéni szövegfeldolgozás Csoportmunka – következtetése megfogalmazása Frontális munka – csoportos szóforgó	A tanár általi kiválasztott és kinyomtatott mesék Írólap, írószer	P1 (Mátyás-mesék) Csomagolópapír Színes filctollak Ragasztógyurma

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Képek és szobrok Mátyás királyról					
A	A tanár különböző korszakokból származó, és Hunyadi Mátyást ábrázoló, illetve a király életéhez kapcsolódó képeket vetít a diákoknak, és minden képhez hozzáfűz valamilyen információt. Ezután a diákok páronként megkapják a vetítés során látott egyik vagy másik Mátyás-portré kinyomtatott változatát és a D1 feladatlapot. A feladatuk annak leírása, hogy szerintük milyen embernek mutatja be az ábrázolás a királyt. Az azonos képpel dolgozó párok ezután összeülnek, és egybevetik a megállapításaikat. Átgondolják, hogy milyen okok lehetnek a vélemények egyezései és eltérései mögött. Végül minden csoport szóvivője összefoglalja a csoporttagok gondolatait az ábrázolásokkal kapcsolatban. A tanát közben kivetíti azokat a képeket, amelyekről éppen szó van. 15 perc	Mátyás-ábrázolások elemzése és az ábrázolási mód értelmezése Vizuális jelek átkódolása Együttműködés Szövegalkotás Összefüggéslátás	Frontális munka – vetítés és tanári előadás Páros munka – képelemezés Csoportmunka – vélemények egyeztetése Frontális munka – vetítés és csoportos szóforgó	D1 (Feladatlap) Kinyomtatott Mátyás-portrék	P2 (Kivetíthető és kinyomtatható képek)
II/c Történelmi alakok az utókor emlékezetében					
A	A diákok körbeülnek, és arról beszélgetnek, hogy vajon mi mindentől függ az, hogy egy történelmi személyiségre milyen módon emlékezik az utókor. 5 perc	A történelmi látásmód fejlesztése Szóbeli kommunikáció	Egész csoportos gyakorlat – beszélgető kör		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/d Mátyás a források tükrében					
A	(Itt kezdődik a második tanóra.) A diákok hat csoportot alkotnak. Mindegyik csoport kap kettőt a D2 melléklet 12 fajta szemelvényéből – összesen annyi példányban, hogy minden tanulónak jusson egy-egy anyag. Miután elolvasták a szövegeket, a csoportok (A/3-as papírokra dolgozva) felvázolják az uralkodó ezekből kirajzolódó portréját úgy, hogy minden jellemvonás mellé írnak egy érvet is, amely azt alátámasztja. A lapok felkerülnek egymás mellé a falra. A szóvivők ismertetik a többiekkel azokat a vonásokat, amelyek a náluk lévő forrásokból rajzolódtak ki. Végül közösen elkészítik az uralkodói vonásoknak azt a listáját, amely a források alapján kirajzolódott előttük. 20 perc	Az uralkodói portré árnyalása korabeli források elemzése révén Forráselemző készség Célzott informálódás Általánosítás Együttműködés	Egyéni szövegértelmezés Csoportmunka – megfigyelések összegzése Frontális munka – csoportos szóforgó és közös lista készítése	D2 (Szemelvények) Írólapok, írószerek Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Végül is milyen ember volt?					
A	A tanár a falon egymás mellé teszi a mesék és a források Mátyás királyáról kirajzolódó jellemrajzokat. Közben a diákok körbeülnek. Arról beszélgetnek, hogy végül is milyen ember volt Mátyás? Mik a fő különbségek a kétféle kép között? Vajon mi igaz a mesékben rögzült képből? És miben torzíthatnak a korabeli források? 10 perc	A népi emlékezetben rögzült és a források által közvetített kép összevetése Kritikai gondolkodás	Frontális munka – irányított elemző beszélgetés		Az előzőleg készült két plakát P3 (Háttér információ)
III/b Történelmi személyek, mint a nemzeti identitás alkotóelemei					
A	A körben mindenki megfogalmazza, hogy számára milyen üzenete van ennek a foglalkozásnak, majd arról beszélgetnek, hogy a történelem kiemelkedő személyiségei milyen szerepet játszanak egy nemzet identitásának kialakulásában. 13 perc	A személyes reflexiók megfogalmazása Véleményalkotás Összefüggéslátás	Frontális munka – szóforgó és irányított beszélgetés		
III/c Népünk hősei (házi feladat)					
A	Végül sorban olyan személyiségeket neveznek meg a magyar történelemből, akik valóságos személyek voltak, de kialakult valamilyen önálló kultuszuk is a nép emlékezetében. 2 perc	A tapasztalatok általánosítása Önálló gondolkodás Írásbeli szövegalkotás	Egyéni kutató- és rendszerezőmunka	D3 (Feladatlap)	

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Mesék Mátyás királyról

http://www.mikulasbirodalom.hu/mese/matyas/index.htm

Mátyás és a bíró lánya

Egyszer Mátyás király, mikor éppen álruhában járta az országot, beért egy faluba, ahol azt olvasta a bíró kapuján:

„Itt lakik ennek és ennek a községnek a bírája, aki minden búbánat nélkül él."

Mátyás füttyentett egyet:
– Á, de jó dolga van ennek a bírónak, hogy minden búbaj nélkül él. Ha csak ez a baja, adok én neki egy kis gondot.
Budára visszaérve nyomban megparancsolta az egyik szolgájának, hogy pattanjon lóra, vágtasson el a bírához, és egy lyukas cserépkorsót vigyen azzal, hogy azt a bírának be kell foltozni, különben lefejezik.
Átadta a szolga a korsót meg a király üzenetét. Nagy bánata lett hirtelen a bírának, három napig enni-inni sem tudott. Volt a bírónak egy szép eladó lánya, az váltig kérdezgette:
– Apám, mi baja van magának? Víg szokott lenni, most meg nem is eszik bánatában.
– Minek mondjam, lányom, úgysem tudsz segíteni rajtam.
– Nem biztos, apám. Ha tudok segítek, ha nem, de legalább ossza meg velem a bánatát.
– Idenézz, lányom, ezt a korsót küldte nekem a király, hogy foltozzam be, mert máskülönben lefejeztet.
– Hahá, apám, ezen búsul maga? Küldje neki vissza azzal, hogy fordítsa ki a fölség először a korsót, mert mindennek a visszájára teszik a foltot.
– Ejnye, lányom, de vág az eszed.
Úgyis tett a bíró, ahogy a lánya tanácsolta, a király meg elfogadta az üzenetet.
– Ej, mégis meg kell még ijesztenem ezt a bírót! – gondolta a király. Magához rendelte a szolgáját, és leküldött a bíróhoz egy malomkövet, hogy nyúzza meg, különben felakasztatik.
Erre a bíró megint nagy bánatba esett, három napig szavát sem lehetett hallani, aztán végre, a nagy rimánkodásra megszólalt.
– Apám, mondja meg, mi baja, ne emésszе magát.
– Jaj, lányom, most már tényleg nem tudsz rajtam segíteni.
– Hátha tudok, apám.
– Azzal bízott meg a király, hogy a malomkövet, amit a háznak támasztottam, nyúzzam meg.
– Ejnye, apám, maga ezen búsul? Küldje csak vissza a követ azzal, hogy előbb erissze le véréről, mert csak azután lehet nyúzni az állatokat is.
Megörült a bíró:
– Jól van, lányom, megpróbálom.
Úgy is volt, a király az üzenetre nem tudott mit mondani.
Megtudta aztán a király, hogy honnan fúj a szél, hát a bíró lányát akarta megleckéztetni. Üzent is a szolgájáért:
– Édes szolgám, menj el ebbe és ebbe a faluba, mondd meg a bíró lányának, hogy látogasson meg engem, de se nem lóháton, se nem

gyalog, se kocsin, se az úton, se az út mellett ne jöjjön. Ruhába is menjen, de meztelenül is legyen, hozzon is nekem ajándékot meg nem is, mert különben lefejeztetem.
Megkapta a lány az üzenetet, de a szeme sem rebbent. Fogta magát, lehányta magáról az összes ruháját, csak a melltartóját hagyta meg. Fogott egy galambot, két szita közé tette. Elővezette az egyetlen bakkecskéjüket, a jobb lábát rátette a kecske hátára, úgy ment az úton, míg Budára nem ért a felséges király elébe.
Mikor a palotához közeledett, jelezték a királynak, hogy valami csodaszert látnak az úton, mindjárt itt lesz a palotában.
A király a kapuban várta.
– Felséges királyom, úgy jöttem, ahogy parancsoltad, nem jöttem sem gyalog, sem lóháton, sem kocsin, sem az úton, sem az út mellett, meztelenül is vagyok, de azért maradt rajtam valami. És itt az ajándék.
Azzal felemelte a szitát, hát elrepült belőle a galamb.
– Elszállt az ajándék, felség, tehát hoztam is meg nem is.
– Jól van, édes lányom, nagyon jól csináltad, de inkább a csúnyádat takartad volna el, mint a melledet.
– Azt nem lehet, királyatyám, mert a csúnyámat az Isten teremtette, de a mellemet magam növesztettem.

Mátyás király és a fát ültető öregember

Mátyás király, ahogy jött-ment az országban, egyszer meglátott egy öregembert, ahogy a kertjében fát ültetett.
– Kinek ülteti azt a fát? – szól oda neki. – Hiszen maga már annak a terméséből sohasem eszik.
– De remélem – válaszolta a szegény ember –, ha megsegít az Isten, még én is ehetek belőle. Aztán meg jó lesz az unokáimnak.
– No, szeretném én azt látni! – mondta Mátyás király. – Ha megéri az első termést, hozzon kóstolót nekem is Budára, a palotámba.
Akkor ismert rá az öregember, hogy ez maga Mátyás király volt. Hát lekapta hamar a süvegét, de akkora a király már messze járt.
Telt-múlt az idő, szép fává fejlődött, meghozta az első termést. Az öreg kiválasztott három szép körtét, és felvitte a királynak. Ahogy odaér, az őr nem akarta beengedni. Mondta neki, hogy a királynak ígérte a három szép körtét, azt akarja bevinni. A strázsa erre azt felelte, hogy jól van. Ezért biztosan kap majd valami nagy borravalót. Hát beengedi, ha megfelezi vele. Mit volt mit tenni, a szegény ember beleegyezett. Mátyás király pedig meghallotta belülről, hogy mit beszélnek odakint. Megköszönte szépen az ajándékot, aztán adott érte három kis pofont azzal, hogy ezt jó erősen felezze meg az őrrel. Az öreg lement, aztán két akkora pofont kevert le a strázsának, hogy még a kalap is leröpült a fejéről.
Mátyás király jót nevetett az ablakban, visszahívta az öreget, és dupla borravalót adott neki.

Gergő juhász vendégségben

Mátyás király két kísérőjével a Mátrában vadászott, így került el Gergő juhász tanyájára. Este volt, éppen zártak befelé a juhászok.
– Jól van, atyámfiai, szívesen látjuk magukat vacsorára, de csak szegényes étellel tudjuk kínálni a vendégeket.
Gergő juhász szalonnát, hagymát, paprikát tett a bográcsba. Mikor jól pirult, vizet öntött rá, utána meghintette bőségesen száraztésztával. Hamar elkészült a lebbencsleves. Körülülték a bográcsot, hozzákezdtek falatozni.
Ahogy kanalazták a jó párolgó levest, Mátyásnak valami megtetszett a bogrács másik oldalán, hát odanyúlt a fakanállal. Gergő juhász rögtön a kezére vágott.
– Mit csinálsz? Magad előtt egyél, nem szabad itt összevissza nyúlkálni!
Megkeseredett egy kicsit Mátyás, de nem szólt egyet sem.

Másnap reggel elbúcsúzott a juhászoktól, Gergő juhászt meg vendégségbe hívta a királyi udvarba.
Mikor eljött a meghívás ideje, Gergő juhász felgyalogolt Budára. Fogadta is a király kedvesen, asztalhoz ültette az urak mellé. Feltálalták a jó párolgó levest, de a szakács Gergő juhász tányérja mellé nem tett kanalat, ez volt a parancs.
Azt mondta a király:
– Uraim, fogjunk hozzá vacsorázni! De huncut gazember legyen az, aki meg nem eszi a levesét!
Gergő juhász szétnézett, de bizony a tányérja egyik oldalán sem talált kanalat. Egyet gondolt, levágott a kenyérből egy olyanforma darabot, hogy abból kanalat tudott formálni, és hozzáfogott a leveshez, behabzsolta egykettőre. Ahogy végzett, azt mondta ravasz mosollyal:
– Huncut gazember legyen az, aki meg nem eszi kanalát!
Erre bekapta a jól megázott puha kenyeret.

Mátyás három lustája

Hollós Mátyás királyunk országa nem a naplopók, nem a gondtalan restek országa volt, de nem ám: az az idő se' katonát, se' polgárt, se' urat, se' parasztot, se' kisembert, se' nagyembert nem engedett ellustulni. Örökösen tomboltak a vérontó hadak a határokon, a határokon belül izzott a munka, lángolt az igyekezet, aminek az ország hatalmát, dicsőségét fenn kellett tartani. Ebben az időben bizony megemlegették, ha valamerre egy haszontalan tunya ember találtatott. Olyan nagy országban, amilyen Magyarország volt, került azért akkor is egy rakás megátalkodott lustafi, kik minden istenadta nap Szent Heverdelt szerettek ünnepelni.
Mátyás királynak egyszer olyan gondolata támadt: megfogatta Magyarország leghírhedtebb három lustáját, akik még azt se állották meg nyögés nélkül, ha a kisujjukat kellett mozdítani. Ezt a csuda három lustát felhurcolták a királynak Buda várába, ott Mátyás rendelkezésére külön takaros kis házat kaptak, az volt a dolguk, hogy semmi dolguk a világon ne legyen. Szolgákat, szolgálókat adtak melléjük, akik a három lustára takarítottak, fűtötték, főzték, öltöztették, vetkeztették, mosdatták őket, talán még a falatot is megrágták, mielőtt a lusták szájába kerülne. Így kellett a budavári három lustának a házban élnie csúfságra, nevetségre, egész ország csak leste, meddig bírják azt a rettentő semmittevést.
Bírta a Mátyás három lustája, egyik jobban bírta, mint a másik. Egész nap hevertek, szuszogtak, mert úgy meghíztak, mint a malac karácsonyra. Ha megunták a háton fekvést, a hasukra fordultak, ha abból is elegük volt, vissza a hátukra. Olyan lusták voltak már, a legyet is lusták voltak elkergetni az orruk hegyéről. Egyszer azután, hogy esett, hogy nem, kigyulladt a Mátyás három lustája felett a tető. A járókelő nép nagyban kiabálta a tüzet odakint, a láng is megcsapta már az ablakot. Akkor az egyik heverő fickó odaszól a másikhoz, álmosan:
– Úgy látom, koma, ég a ház.
A másik ásított egy nagyot, azután azt mondta:
– Hadd égjen, majd kivitet a király, ha baj lesz.
A harmadik nyöszörögve nyitotta ki a száját:
– Hogy nem restelltek már ennyit beszélni.
Így lett vége a Mátyás három lustájának, még a halálukon is nevettek az emberek.

Az időjós szamár

Mátyás király útra kelt, hogy széjjelnézzen az országban. Kérdezte az időjóstól, hogyan öltözzön fel, lesz-e eső.
Azt mondta az időjós:
– Felséged mehet bátran, mert nem lesz eső!
Majd mikor ment mendegélt, borult már, talált egy juhászt a nyájjal. Odament hozzá, kérdezte tőle, lesz-e eső vagy nem.

A juhász azt felelte rá, hogy:
– Mikor a szamaram hallatja a szavát, akkor hullatja az ég záporát!
Nohát aztán meg is jött az eső. Mátyás király igen megázott. Mikor hazament, azt mondta a jósnak:
– A jós lett szamár, a szamár lett jós!

Mátyás király meg az igazmondó juhász

Elment a burkus király Mátyás királyhoz. Mint pajtások köszöntötték egymást.
Mondja a burkus király:
– Azt hallottam, hogy magának aranyszőrű bárányа van.
– Igaz – mondja Mátyás –, van nekem a juhaim közt egy aranyszőrű bárányom, meg van egy juhászom, az még sosem hazudott.
Mondja a burkus király:
– Én megmutatom, hogy fog hazudni!
– De – mondja Mátyás király – nem hazudik ez, olyan nincs!
– De én megmutatom, hogy hazudik, mert én megcsalom, de úgy, hogy muszáj, hogy hazudjon.
– Fogadok akármibe, hogy nem hazudik – mondja Mátyás király. – Fele országomat odaadom.
– Én is odaadom fele országomat, ha nem hazudik – mondja a burkus király. Jó, kezet fognak. Avval jó éjszakát mond a burkus király, s megy haza a szállására. Ott felöltözött a burkus király közönséges parasztgúnyába, s indult ki rögtön a tanyára a juhászhoz.
Köszönti a juhászt, az visszaköszönti:
– Isten hozta, király uram!
– Honnét ismersz te engemet, hogy én király vagyok?
– Megismerem én a szaván, hogy maga király – mondja a juhász.
Azt mondja a burkus király:
– Adok én neked sok pénzt, ráadásul hat lovat meg hintót, csak add nekem az aranyszőrű bárányt.
– Jaj – mondja a juhász –, a világért se adnám, mert felakasztana Mátyás király.
Még több pénzt ígért neki a burkus király. De nem, a juhász nem állt kötélnek.
Hazamegy nagy búsan a király a szállására, és csak búsul és búsul. Ott volt a leánya is.
– Ne búsuljon – mondja a leány –, mert elmegyek én ahhoz a juhászhoz egy csomó színarannyal; én majd megcsalom.
Vitt egy ládácska színaranyat a lány és egy üveg bort, jó mézesen, hogy a juhászt megcsalja. De azt mondja neki a juhász, hogy neki nem szűkös a pénz! Mátyás király meg felakasztja, ha megtudja, hogy hova lett az aranyszőrű bárány.
Addig-addig beszélt a leány, addig incselkedett, hogy végül megitták a bort is. De a leánynak kellett először innia belőle. Látni akarta a juhász, nem tett-e valami altatót beléje. Nem. A bortól olyan kedve kerekedett aztán a juhásznak, hogy utoljára azt mondja: odaadja a bárányt, ha a leány hozzá megy rögtön feleségül. Pénz néki nem kell, mert pénze van elég.
Sokat szabódott a leány, de végül mégis beleegyezett. Azt mondja aztán a leány a juhásznak:
– Nyúzd meg a bárányt; a húst edd meg, nékem a húsa nem kell, csak a bőre.
Megnyúzta a juhász. Hazavitte a leány nagy örömmel az apjának az aranyszőrű báránynak a bőrét. No, de örvendezett az apja, hogy a leány meg tudta csalni a juhászt.
Eljött a reggel, búsult erősen a juhász, hogy mit mondjon ő most Mátyás királynak, hogy ne tudja meg, hogy az aranyszőrű bárány elveszett. Indult a kastélyba, és útközben elpróbálta, hogyan is fog hazudni, ha a király elé kerül. Beszúrta botját egy egérlyukba, a kalapját rátette a botra. Elhátrált aztán tőle, meg feléje ment, köszöntötte király uramnak. Mondta a király nevében:
– Mi újság a tanyán?
Mondta erre ő, a maga nevében:

– Ott biz' nincs más, csak az, hogy az aranyszőrű bárány elveszett; a farkas megette!
Mikor kimondta, megijedt.
– Hazudsz, mert akkor a többit is megette volna!
Avval kivette a botját, és ment tovább a királya felé.
Ismét talált egy egérlyukat, ismét beletette a pálcáját, reá a kalapját, és köszöntötte király uramnak a botot.
– Mi hír a tanyán?
– Nincs egyéb, csak az aranyszőrű bárány bedöglött a kútba.
– Hazudsz – vélte hallani a király hangját –, mert a többi is beledöglött volna!
Ismét kivette a pálcáját, és ment tovább a kastély felé. Harmadszor is talált egy egérlyukat, beletette a pálcáját, reá a kalapját, és köszöntötte király uramnak a botot.
– Mi újság a tanyán?
– Ellopták az aranyszőrű bárányt.
– Hazudsz – mondta a király –, mert akkor a többit is ellopták volna.
Kivette most a pálcáját, és ment tovább Mátyás király palotájába. A burkus király is ott ült a leányával az asztalnál. Bemegy a juhász, és köszönti a két királyt és a leányt is. A bort már oda is vitte volt a burkus király, és most várták mind, hogy hazudik-e a juhász. Mert ha hazudott volna, akkor Mátyás király a fogadással elvesztette volna a fele királyságát.
– Mi újság a tanyán?
– Nincs semmi egyéb, mint hogy az aranyszőrű bárányt egy szép fekete báránnyra elcseréltem.
Nagy volt Mátyás király öröme.
– Hát hozd bé' a bárányt! – mondja a juhásznak.
De azt mondja a juhász:
– Ott ül középhelyt a két király közt.
– Éljen! – mondja Mátyás király a juhásznak. – Nem hazudtál! Ezért neked adom a burkus királynak a fél országát, amit tőle elnyertem.
– No – mondja a burkus király –, én is odaadom a leányomat, úgyis megszerették egymást.
És így lett a juhászból burkus király.

Mátyás király és a koldus

Visegrádi udvarában tartózkodott Mátyás király, vitézeinek lovagi tornájában gyönyörködött, mikor eléje járult egy vénséges vén koldus. A király kezével intett katonáinak: szakítsák félbe játékukat, hogy nyugodtan végighallgathassa az aggastyán könyörgését.
– Felséges királyom – hajladozott a koldus –, szánj meg egy nagyobb összeggel, hiszen mind e kettőnknek Ádám és Éva volt a közös apja, anyja, így hát végeredményben testvérek vagyunk.
A meggyőző szavakra beleegyezően bólintott Mátyás király, mégiscsak egy árva fillért hajított a koldus kalapjába. A koldusba egy pillanatra bennedugult a szó meglepetésében, de kisvártatva mégiscsak kitört belőle az elégedetlenség:
– Fenséges királyom, életem-halálom kezedbe ajánlom, mit vétettem ellened, hogy testvér létedre egy csekélyke fillérrel szúrtad ki a szemem?
A bölcs király mosolyogva mondta:
– Menj csak Isten hírével, te jó ember, és ne zsörtölődj, mert ha minden testvéredtől annyit kapsz, mint tőlem, nemsokára te leszel a legvagyonosabb úr a földkerekségen.

Mátyás kovács

Ment, mendegélt az országúton Mátyás király, amikor a szegény népnek a baját, a panaszát kereste. De csak a jó isten maga tudta, hogy az a gyalogos utazó Mátyás király; senki emberfia a tarisznyás, botos vándorban a hatalmas királyt meg nem ismerte volna.
Igyekezett Mátyás király egyik faluból a másikba, de mire elérte azt a másik falut, ráesteledett a királyra. Ott volt a falu végén egy kovácsműhely, az előtt a mester még patkolta az utolsó lovat; megállott Mátyás király a műhely előtt, köszönt tisztességgel, szállást kért éjszakára.
A kovácsmester szívesen befogadta a hajléktalant.
Mikor osztán a műhelyt bezárta, vacsorához ült a kovácsmester a mesterné asszonnyal. A mesterné asszony megbátorította a vándort, üljön le hozzájuk, ahol ketten esznek, ott a harmadik se maradhat éhen. Egyszerű lencsevacsora volt az asztalon, azt az asszony megzsírozta avval a kevés zsírral, ami még a bödön fenekén volt.
– Ha már vendég van a háznál – azt mondja a kovácsmester –, illik, hogy egy kancsó bor is legyen mellé. Eredj, asszony, a kocsmába, adjon a kocsmáros egy kancsó kadart, majd megadom az árát, mikor a többi kancsóét is megadom.
Elment az asszony, azon üresen hozta vissza a kancsót.
– Azt izeni a kocsmáros, nincs több kancsó hitelbe, olyan sok van már a rováson.
– Ejnye, csinálom a csinálóját, ilyen szégyent hoz a beste lelke a fejemre! – evvel a kovácsmester mérgesen lerántotta az ujjasát, és odahajította az asszonynak:
– Vidd el az ujjasom neki, egy kancsó bort csak megér!
– Nincs több ujjasa magának – azt mondja az asszony, vissza akarta rögtön húzni az ujjast az urára.
– Ha nincs, majd lesz, a vendégemnek bort ígértem!
Az asszonynak el kellett vinni az egyetlen ujjast; meghozta a kancsó kadart.
Iddogáltak hárman, míg a borban tartott, iddogáltak, danoltak, a végén úgy megkedvesedtek, a mester is, a vendég is, hogy eljárták az asszonnyal a ropogóst.
Reggel elköszön a vándor, megmondja a mesternek, hogy ő maga is kovács, Budára való, most éppen a királyi palotában van munkája.
Megkérte a mestert, hogy ha egyszer felmegy Budára, szóljon be a palotába, csak Mátyás kovács után tudakozódjon, ismerik őtet jól a palotaőrők.
– Osztán meddig dolgozol még, öcsém a királyi palotában?
– Én – azt mondja a vándor – talán életem végéig, isten segedelmével.
Elmúlt három esztendő, akkor úgy fordult, hogy a kovácsmesternek fel kellett menni valamiért Budavárába. Nem felejtette el Mátyás kovácsot, odaballagott a királyi palota kapujába, megkérdezte a strázsákat:
– Itt van-e még Mátyás kovács, kérem?
– Itt van, hogyne volna, nagyon várja kegyelmedet.
Mindjárt vezették is egyik grádicson fel, a másikon le, egyik aranyos szobából a másikba. Nem győzött csudálkozni a jámbor kovácsmester, hogy ilyen fényben, pompában tartanak ott egy kovácsot, aki még őnála is szegényebb.
Egyszer aztán kinyílik egy szárnyas ajtó, ott ül aranyosnál aranyosabb urak közt Mátyás király, éppen ebédelnek. A kovácsmesternek azon nyomban kiesett a kezéből a kosornya, amelyikben egy mázos szilkét tartott, a szilke összetört a márvány pádimentomon.
Kérdi a király:
– Mi jót hozott, mester uram?
Úgy reszketett a kovácsmester, alig tudod megszólalni:
– A feleségem küldött a szilkében vajat Mátyás kovács feleségének, mert gondolta, hogy megházasodott azóta.
– No, köszönjük szépen! – azt mondja Mátyás király, és bemutatta a kovácsmestert a királynénak meg az egész csillogó-villogó főurak-

nak. És elmesélte, hogy vendégelte meg őt mint szegény vándorlót a kovácsmester az ő szűk asztalánál, még az egyetlen ujjasát is zálogba tette, hogy a vendéget borral megtisztelhesse. Azután meginvitálta a kovácsmestert az asztalhoz:
– Foglaljon helyet, mester uram, ahun százan esznek, a százegyedik se maradhat éhen.
Megetették a legfinomabb pecsenyével, megitatták a legdrágább borral a szegény falusi kovácsot, azt hitte szegény, csak álmodik, de azért nyelt, nyakalt derekasan, hogy eleget élvezzen, mire felébred.
Ebéd után pedig felállította Mátyás király a kovácsmestert:
– Ételt, italt megadtam, mester uram, hadd adom meg az ujjast is, amit a kocsmába küldött.
Evvel levetette a király a maga gyémántos dolmányát, feladta a kovácsmesterre.
És rácsapott a vállára a kovácsmesternek:
– Nézzétek, jó urak, milyen erős ember ez! Elbír még egy-két dolmányt, próbáljuk csak meg!
Felkeltek az urak a király intésére, egymás után vetették le a dolmányt, annyi volt a drágakő mind a dolmányon, mint tepertő a túrós csuszán. És addig rakták a gyönyörű dolmányokat a kovácsmesterre, míg csak össze nem akart rogyni.
Így ment haza Budavárából a szegény kovácsmester; örök életére gazdag ember lett belőle.

Mátyás király meg az öregember

Egyszer Mátyás király nagy urakkal járta az országot. Kedves volt mindenkihez, nem nézte, ki mi, megszólított mindenkit. Megszólított egy öregembert is. Az öreg valamikor a katonája volt. Egy-két szó után rögtön rá is ismert, mert Mátyás király megismerte esztendők múlva is, hogy ki szolgált nála.
– Tisztességben öreg! – mondta a király.
– Köszönöm az asszonynak! – felelte az öreg.
– Hány pénzért dolgozol? – kérdezte a király.
– Hatért! – felelte rá az öreg.
– Hányból élsz?
– Kettőből!
– Hát négyet hová teszel?
– A sárba dobom!
– Hány még a harminckettő?
– Már csak tizenkettő!
– Meg tudnád-e fejni a bakkecskét?
– Meg én!
Az urak csak bámultak. Egy szót se értettek ebből a beszédből. Látta ezt a király, s nevetve még azt mondta:
– Míg képemet meg nem látod, addig meg ne magyarázd senkinek!
Azzal a király továbbment. Az urak utána. Rögtön tudakolni kezdték:
– Mi szót váltott fenséged ezzel az öreg paraszttal? Nem értjük!
Felelt Mátyás király:
– Találjátok ki. Aki kitalálja, nagy jutalmat kap!
Az urak gondolkodtak, de hasztalan! Erre gyorsan visszamentek az öreghez. Körülvették kérték, unszolták, hogy magyarázza meg azokat a kérdéseket.
– Addig nem mondhatok semmit, míg a király képét nem látom – mondta az öreg.
– Hol? Milyen képét? – kérdezték az urak.
– Ami az aranypénzen van kinyomva – mondta az öreg.
Megállapodtak tíz aranyban.
Az öreg most már elkezdte a magyarázatot.
– „Tisztességben öreg!” – ez azt jelenti, hogy az asszony mossa rám a ruhát. Márpedig a tiszta ruha tisztesség. Ezért vagyok tisztességes. S azért mondtam, hogy köszönöm az asszonynak.

– De miért dobod a pénzt sárba? A hat közül négyet? – kérdezték az urak.
– Hat pénzt keresek. Kettőből magam élek, négyet a fiamra költök, az pedig annyi, mintha a sárba dobnám! – felelte az öreg.
– Hát ez mit jelent: „Hány még a harminckettő?"
– Megmondom tíz aranyért!
Leolvasták az öregnek az urak azt a tíz aranyat is.
– Legénykoromban harminckét fogam volt, de most már csak tizenkettő van, ez azt jelenti – felelte nevetve az öreg.
Már csak egy kérdés volt hátra. Az urak azért se sajnálták a tíz aranyat.
– Hát az mit jelent, hogy „a bakkecskéket hogyan fejed meg"?
– Az azt, ahogyan most az urakat megfejtem!

Mátyás király a szegény ember temetésén

Olyan nap is akadt, amikor Mátyás király nem csavargott az országban szegény ember képében, hanem otthon nézegetett ki a palotája ablakán.
Hát amint ott nézeget, látja ám, hogy egy szegény halottat visznek az úton. Igen szegény ember volt, nem volt semmije, senkije se, nem kísérte biz azt senki se a temetőbe. Négy ember vitte a koporsót, előtte egy vitte a halálkeresztet, mögötte meg a pap ment a kántorral meg két ministránsgyerek. Más senki.
No, megsajnálta a király a szegény embert, hogy még az utolsó útjára se kíséri el senki. Kapta magát, fölvette a koronáját meg a királypalástot, és szólt a feleségének is, öltözzön hamar, és jöjjön vele. Leszaladtak a palotából, és beálltak a menetbe a koporsó után.
Lett erre nagy álmélkodás az utcán! Hogy valami fene nagy urat temethetnek, hogy még a király is kíséri. Egymás után beálltak a király meg a felesége mögé, hogy ők se hiányozzanak a nagy eseményből. Akkora lett sokadalom, hogy mire a temetőbe értek, alig fértek be. Így adta meg a végtisztességet a szegény embernek a király.

Mátyás király meg a székely ember lánya

Mátyás királynak, amikor még legényember volt, volt egy hű szolgája. Gondolt egyszer valamit a király, s azt mondta ennek a hű emberének:
– Van kint az országút mellett egy kő. Menj ki az országútra, állj a kő mellé. És minden ember, aki csak az országúton elmegy, kerítsd oda, hogy azt a követ nyúzza meg. Ez a király parancsolata, ez a király akarata! Jutalmat ad érte!
Így akarja kipróbálni a népe eszét!
Kimegy a hű szolga, s odaáll a kőhöz. S mondja a parancsot. Azzal s a jutalom ígéréssel sok embert odakerített, de megannyi a vállát húzogatta.. S mind csak azt mondta:
– Ugyan már! Hogy nyúzzunk meg egy követ?
Volt, aki próbálta, volt, aki meg sem próbálta.
Egyszer egy székely ember is ment arra a lányával. Azt is odakerítette a szolga, hogy segítsen azoknak, akik épp próbálták volna a nyúzást. Egyszer csak azt mondja a lányocska, ahogy a többiek ott nyúlkálódnak s tanakodnak:
– Apám, menjen fel kend Budára Mátyás királyhoz és mondja meg neki, hogy vétesse előbb a kőnek a vérit, akkor majd megnyúzzuk!
Ránézett a székely ember a lányára, s bólintott. S ment egyenest Budára, Mátyás királyhoz.
Azt mondja Mátyás király a székely embernek, feleletül a kérésre:
– Hát te honnan tanultad ezt, te székely ember, hogy én előbb vérét vétessem a kőnek? Furfangos ember vagy te!
A székely ember nem akart más tudásával díszelegni, még a lányáéval sem. Elmondta szépen, hogy van egy lányocskája, annak a fejé-

ből való ez a gondolat. Mátyás király nézett egyet. De tetszett neki az egyenes szó. Adott a székely embernek egy csomó pénzt, meg két szem diót.. S azt mondta neki:
– Vidd el ezt a lányodnak. Ültesse el őket, de olyan földbe, hogy fa nélkül megnőjenek. Akkor jöjjön fel hozzám. Mert jutalmul talán feleségül is veszem!
A székely ember, mit tehetett, hazavitte a két diót, s odaadta a lányának. Azt mondta neki:
– No, most neked is adott Mátyás király bajt eleget!
A lányocska azonban csak mosolygott. Egyszeribe föltörte, s megette a két diót.
És csak várt. Mátyás király is várt. De most már csak a lány válaszát várta, nem a kő megnyúzását. Amellől hű szolgáját is visszarendelte.
Egy idő múlva azt mondja a lány az apjának:
– No, most már menjen fel apám Mátyás királyhoz. Mondja meg neki, hogy már kifejlődtek a diók.
A lány két kis keblecskéje volt az. A székely ember fölment most is szépen Budára, megvitte Mátyás királynak az üzenetet. Mátyás király meghallgatta az üzenetet. Gondolkodott, s adott a székelyembernek két szál kendert. S ő meg, Mátyás király, azt az üzenetet küldte a székely lánykának, hogy abból a két szál kenderből, s nem többből, csináljon főkötőt a király rezidenciának. S adott most is a székely embernek egy csomó pénzt.
A székely ember azt a két szál kendert szomorúan vitte haza a lányának: hogy csinál abból főkötőt? Mondta is a lányának:
– Most adott csak a király bajt neked!
S szóról szóra elmondta a király parancsát. De a lány látott az udvaron két szál forgácsot. Felvette, s azt mondta az apjának:
– Vigye fel kend ezt Mátyás királynak, és mondja meg neki, hogy csináljon ebből a két forgácsból szövőszéket, csöllőt, vetélő fát. Akkor majd én is csinálok rajta főkötőt, abból a két szál kenderből, amennyi kell.
A székely ember ismét megjárta Budát. Mátyás király most azt felelte:
– Mondd meg a lányodnak, hogy tele van a padlásom lukas korsóval. Ha azt mind befoldja, herceget kap férjül!
Visszaüzent erre a székely ember lánya, hogy ő szívesen megfoldja a korsókat, csak a visszájukról. A király fordíttassa ki előbb a korsókat, mert színéről semmit sem lehet szépen megfoldani. Mátyás király erre azt üzente neki, a székely emberrel, annak a jó eszű kislánynak:
– Mondd meg a lányodnak, hogy ha igazán olyan nagyon okos, akkor jöjjön föl ő is Budára hozzám, de úgy, hogy se az úton, se az útfélen, se öltözve, se öltözetlen. Ha olyan szép is, mint okos, én magam veszem feleségül. Hozzon ajándékot is, mégpedig úgy, hogy mégse hozzon, amikor pedig belép, köszönjön is, ne is!
– No most már tetézve adott bajt neked a király! – mondta otthon a szegény székely.
De a lány egyszeribe fogott egy verebet, szitába tette: az lesz az ajándék. Volt az apjának egy nagy hálója, ruhaként azt vette föl. Volt az apjának egy szamara, annak megfogta a farkát, elindította maga előtt, s ment a nyomán. Így nem az ország útján ment, hanem a a szamár nyomán. Amikor odaért a királyhoz, épp csak meghajtotta magát, de nem szólt, vagyis köszönt is, nem is. Ruha helyett hálóba volt, vagyis föl is volt öltözve, nem is. Elővette a szitát, megmutatta a verebet. Az persze rögtön elrepült. Vagyis volt ajándék, mégse lett. Mivel pedig nemcsak okos volt, hanem dolgos is, meg szép is, Mátyás király rögtön fölkelt a trónusáról, egyszeribe megcsókolta, kezet fogott vele, megmátkásodtak. Meglett a nagy bál, olyan bál volt, hogy a Duna vize egyszer s akkor válott volt borrá, mikor Mátyás királynak lakodalma volt.
Nagyon jól éltek egy darabig, míg új házasok voltak! De egyszer nagy sokadalom lett a városban. Nagy vásár Budán! Amint a szekerek összegyúróztak, egy szegény embernek a kancája lefeküdt, és csikót ellett, de egy más embernek a szekere alatt. Mikor szegény ember meglátta, hogy kancája megcsikózott, ki akarta húzni a másik

szekér alól, ami előtt nem is voltak lovak. De az az ember, akié a szekér volt, nem engedte: azt mondta, hogy a csikót az ő szekere csikózta! Felpanaszolták végül a királynak is a dolgot. De bizony azt mondta Mátyás király is, hogy azé a csikó, akinek a szekere alatt találták.
Nagyon megbúsulta szegény kárvallott ember magát. No de, ahogy kijönnek a törvényházból, mit hall? Azt, hogy a királyné még okosabb, mint az ura. Elhatározta, hogy bemegy a királynéhoz, s attól kér tanácsot, sőt igazságot. Be is ment rögtön Mátyás király feleségéhez, s elpanaszolta neki a baját. Azt mondja neki a királyné, a hajdani okos székely lányka:
– Ó, te szegény ember! Látszik, hogy szegény ember vagy! No de én segítek rajtad! Menj el, és szerezz egy hálót és egy evezőt, olyant, amivel a vízben szokás halászni s evezni. Menj ki a mezőre , és ott a homokban csapkodj az evezővel, mintha a halat kergetnéd a háló felé, a hálóval pedig csinálj úgy, mintha halásznál.
Úgy is tett a szegény ember. És a király arra járt, meglátta. Rögtön behívatta, hogy micsoda szamár ember kend, hogy a homokban halat keres! Mondja rá a szegény ember azt, amire a királyné tanította:
– Bizony, nincs ott hal! De a szekér aljának sincsen csikója!
– Hej, te szerencsétlen ember, tudom, hogy a feleségem tanácsolta neked ezt! No, neked ez nem baj, neked visszarendelem a csikódat. De a számadásnak nincs vége a megszégyenítésemért!
A király úgy megharagudott, hogy a felesége ilyen tanácsot adott a szegény embernek, hogy rögtön bement a feleségéhez, ráripakodott, hogy eltakarodjék azonnal a házból, a nap meg ne süsse többet!
Azt mondta erre az asszony, ismerve ura hirtelen természetét:
– Nem bánom, elmegyek, akár tüstént, csak engedd meg, hogy amit legjobban szeretek s kedvelek, azt elvihessem magammal!
Azt mondta erre a király:
– Azt jó szívvel megengedem.
Még aznap elköltözött az asszony egy kis házba, amelynek még üveg sem volt az ablakán, csak hártya. Tudta, hogy az urának olyan szokása van, hogy ha este lefekszik a paplanos ágyba, rögtön igen mélyen elalszik. Hát, hogy este lett, négy emberrel odament, a paplannak négy szegét megfogatta, és elvitette a királyt is oda, ahová ő költözött, abba a hártyás ablakú házba. Amikor Mátyás király másnap megébredett, és látja, hogy alig lát ki az ablakon, azt mondja:
– Mi az? Hol vagyok? Ki merte ezt tenni velem?
Azt mondja csendesen a királyné:
– Megengedted, hogy elvigyem magammal, amit legjobban szeretek; hát elhoztam magammal!
Erre megcsókolták egymást, és bár máig se haltak volna meg!

A megszomjazott urak

Egyszer Mátyás király vadászatról tartott hazafelé az urakkal. Egy nádas mellett haladtak el, s látta a király, hogy nagyon lankadtak a nádak, szomjazták az esőt. Meg is jegyezte:
– Hej, eső kellene már a nádra is, ahogy elnézem.
Megmosolyogták az urak Mátyást.
– Felséges királyunk, ugyan miért kellene eső a nádra, mikor mind vízben áll?
Mátyás csak hallgatott, de magában forralt valamit.
Estére meghívta az urakat vacsorára, de mindegyikük lábáról lehúzatta a sarut, s a lábukat vizes dézsába lógatta, úgy ültek az asztal mellé. Volt aztán minden az asztalon, ami szem-szájnak ingere, csak éppen ital nem volt egy csepp sem. Megszomjaztak erősen az urak, de nem mertek szólni. Egyikük aztán nagy sokára megjegyezte:
– Fenséges királyom, köszönettel vettük a vacsorát, a finom ennivalókat, de italról nem gondoskodtál, pedig majd kiszárad a torkunk.

Azt mondja Mátyás huncutul:
– Ejnye, ejnye, mindegyikőrök lába vízben áll, ti pedig szomjúságról beszéltek?
Értették az urak, és elszégyellték magukat. Többet nem mosolyogták meg a királyt, bármilyen furcsát mondott.

Mátyást megvendégelik

Mátyás király vadászgatott egy rengeteg erdőben társaival. Délfelé járt az idő, készítette a szakács az ebédet, de Mátyás az idő alatt úgy elcsámborgott, hogy eltévedt. Ráesteledett, de még mindig nem lelte barátit. Elfáradt, elcsigázódott, mikor megpillantott egy pislogó fényt. No, oda már bemegy, megpihen éjszakára. Egy öreg anyóka lakott ott.
Beköszönt:
– Adjon isten jó estét, édes öreganyám!
– Adjon isten neked is, fiam! Mi járatban vagy?
– Eltévedtem. Vadásztam társaimmal, de sehogy nem találom őket.
– Édes fiam, a sötétben már úgysem találod meg őket, ha a világosban nem találtad. Itt van ez a dikó, ezen megpihenhetsz reggelig. Vacsorát nem tudok neked adni... De várjál csak, van egy tyúkom, azt levágom.
Levágta az anyóka a tyúkot, megkopasztotta, főzött belőle jó húslevest.
Megmelegedett Mátyás szíve, mikor eléje tette az anyóka a párolgó, finom levest. Megolvasta, hány zsírszem gyöngyözik a leves tetején, és azt mondta:
– Tudod-e, anyóka, ki vagyok én? Bizony Mátyás király.
– Ó, fiam, ne haragudj rám, nem ismertelek meg, és királyhoz illően meg sem tiszteltelek.
– Nagyon elégedett vagyok, anyókám, mert egyetlen tyúkodat is levágtad a vendégnek, és megfőzted levesnek. Most annyi aranyat kapsz tőlem, ahány zsírcsepp gyöngyöződik a levesed tetején.
Elővette Mátyás király a pénzes zsákját, és híja nélkül kiszámolta az asztalra az aranyakat.
No, erre betoppantak vadásztársai.
– Jaj, királyunk, az egész erdőt bejártuk érted! Miért jöttél ilyen messze tőlünk? Nagyon aggódtunk érted.
Közben meglátták az asztalon a sok aranyat, megtudták, miért kapta az anyóka a gazdag jutalmat.
„No – gondolta magában a kuktája –, majd főzök én a királyomnak olyan zsíros levest, hogy nem győzi nekem az aranyakat olvasni a zsákjából.”
Hazamentek. A kuktája mindjárt másnap elkészítette a tyúkhúslevest, feltálalta. Mátyás király sejtette, honnan fúj a szél, hát méregbe gurult:
– Te kukta, elrontottad a levest, ehetetlen, mert csurom zsír az egész. Többet nem leszel a kuktám, amerre akarsz, arra mehetsz!
Lekókadt fejjel hagyta ott a kukta a királyi udvart. Sok aranyat akart, de nem kapott semmit.

P2 Kivetíthető és kinyomtatható képek

A mappa az alábbi képeket tartalmazza:

1 – Mátyás szülőháza
2 – Mátyás családi címere
3 – Mátyás pecsétje és aláírása
4 – Mátyás pénze
5 – Mátyás és Beatrix
6 – Mátyás és Beatrix országainak címere Thuróczy János krónikájának első oldalán
7 – Mátyás uralkodói pecsétje
8 – Tobias Stimmer: Mátyás király. Fametszet. 1596
9 – Mátyás Thuróczy János krónikájában
10 – Mátyás szobra Gömörben
11 – Lotz Károly Mátyás-portréja
12 – Mátyás kolozsvári lovas szobra

Ezek közül (vagy akár máshonnan is) tetszés szerint választhatunk képeket az elemzés céljára. A lényeg csupán az, hogy minden képpel két pár tudjon foglalkozni – vagyis összesen annyi képpel dolgozhatunk, amennyi az osztály létszámának a negyed része.

P3 Háttér-információ

Elekes Lajos Mátyás királyról

„Ellenségek fenyegették országát. Lebírta valamennyit. Megvédte a magyar állam függetlenségét. Példát adott, hogyan lehet helytállni több, túlerejű ellenféllel szemben. Nagy király volt. Így látta Zrínyi Miklós, így a függetlenségi eszme későbbi ébresztői.

Álruhában, vándordeákként járta hazája földjét. Törvényt tett a hatalmasokon, igazságot osztott a szegényeknek. Így emlékezett reá a nép. Így emlegetik ma is, ötszáz év után, történetünk oly nagyjai közt, kiknek emlékét szívükben őrizték egyszerű emberek. Király s vándordeák? Különös összetétel, magában ellentmondás. A mondák történelme nem egy ilyet ismer. A legtöbb esetben könnyű ezeket a hamis tudat tárgykörébe utalni.

Tudattalanságban élt a nép, a mondák alkotója. Érezte az elnyomást, küzdött ellene, de ugyan mit tudott bonyolult mechanizmusáról? Mit tudott arról, hogy a király a legfőbb őre annak a rendnek, amely az ő nyomorúságán épül? Látta az úri harcokat, a csaknem állandó ellentétet király és nagyurak közt. Közel volt az úr, távol a király. S távoli alakja lassan a védelmező képét öltötte a védelemre vágyó, isten földi országát óhajtozó lelkekben. Létrejött a népet védő »jó király« legendája.”